

03.11.2023

POL-2023-55661

Voimassaoloaika

15.11.2023 - 14.11.2028

Säädöseruste

Laki poliisin hallinnosta (110/1992) 4 §

Muuttaa/Kumoaa

POL-2018-50758, 19.12.2018 Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat, ilmoitusmenettely ja syyttäjän toimenpiteet

Kohderyhmät

Poliisi

Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat ja pakkokeinot

Sisällys

Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat ja pakkokeinot.....	1
1 Ohjeen tavoite ja tarkoitus	2
2 Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat.....	2
3 Rikosasioiden ilmoitusmenettely	5
3.1 Poliisin tekemäksi epäilty rikos	6
3.2 Syyttäjän tekemäksi epäilty rikos	6
3.3 Tuomarin virkatoimessa tekemäksi epäilty rikos.....	7
4 Syyttäjän toimenpiteistä.....	7
5 Syyttäjälle ilmoitettavat pakkokeinot ja ilmoitusmenettely	7
6 Yhteistyön edistäminen	9

1 Ohjeen tavoite ja tarkoitus

Ohjeen tavoitteena on edistää poliisin ja syyttäjän yhteistyötä esitutkin-
nassa ja siten tehostaa rikosprosessia. Tarkoituksena on varmistaa rikos-
asiasta ilmoittaminen syyttäjälle, koska se muodostaa perustan kaikille
myöhemmille toimenpiteille. Ohjeessa määritellään esitutkintalain
(2011/805) 5 luvun 1 §:än perustuvan ilmoitusmenettelyn sisältö ja velvoit-
teet sekä pakkokeinolain (806/2011) 11 luvun 2 a §:än perustuva esitutkin-
taviranomaisen velvollisuus ilmoittaa pakkokeinojen käytöstä syyttäjälle.

Erikseen määritelty nopeasti käsiteltävien rikosasioiden prosessi (Noto)
poikkeaa normaalista esitutkinta- ja syyteharkintaprosessista muun mu-
assa siten, että syyttäjän kanssa toteutettava esitutkintayhteistyö tapahtuu
ennalta sovittujen laadullisesti rajattujen rikosasioiden kohdalla omana me-
nettelynsä. Nopeasti käsiteltävien rikosasioiden prosessissa yhteistyön
käynnistyminen ei edellytä tämän ohjeen mukaista ilmoitusmenettelyä.
Noto-asioista ilmoitetaan syyttäjäläyillä erikseen sovitulla tavalla.¹

2 Syyttäjälle ilmoitettavat rikosasiat

Esitutkintalain 5 luvun 1 §:n mukainen ilmoitus tulee tehdä seuraavista tut-
kittavista rikosasioista.

- 1) Tutkittavassa rikoksessa epäiltynä on poliisimies, eikä asiaa käsitellä
sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä me-
nettelyssä (ks. tarkemmin kohta 3.1).
- 2) Tutkittavassa rikoksessa on kyse syyttäjän tekemäksi epäillystä rikok-
sesta, eikä asiaa käsitellä sakon ja rikesakon määräämisestä anne-
tussa laissa säädettyssä menettelyssä (kohta 3.2).
- 3) Tutkittavassa rikoksessa on kyse tuomarin epäillystä lainvastaisesta
menettelystä virkatoimessa (kohta 3.3).
- 4) Tutkittava rikos on sotilasrikos tai muu sotilasoikeudenkäyntiasiana kä-
siteltävä teko, Sotilasoikeudenkäyntilaki (326/1983) 1 luku 2 §. Ilmoi-
tusta syyttäjälle ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos tutkittavana on yksin-
kertainen ja selvä *luvaton poissaolo* tai *karkaaminen*.²
- 5) Tutkittavana on Suomessa tehty rikos, jonka tekijäksi epäilty on rikok-
sen tekoaikana ollut Nato-valtion³ tai Naton rauhankumppanuusvaltion⁴
lähettämään joukkoon tai siviilihenkilöstöön kuuluva henkilö tai hänen
huollettavansa.

¹ Valtakunnansyyttäjän ohje; Rikosasioiden nopea käsittely [Valtakunnansyyttäjän ohjeet | Syyttäjälaitos \(syyttajalaitos.fi\)](#)

² Esitutkinnan valmistuttua sotilasoikeudenkäyntiasiansa lähetetään esitutkintapöytäkirja esitutkintaa pyytäneelle sotilasviran-
omaiselle, joka tekee ratkaisun asian lähettämistä syyttäjälle syyteharkintaa varten. Sotilasoikeudenkäyntilaki 14 §.

³ Nato-valtiolla tarkoitetaan Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltiota. Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioita ovat
Alankomaat, Belgia, Britannia, Islanti, Italia, Kanada, Luxemburg, Norja, Portugali, Ranska, Tanska, Yhdysvallat, Kreikka,
Turkki, Saksa, Espanja, Puola, Tšekki, Unkari, Bulgaria, Latvia, Liettua, Romania, Slovakia, Slovenia, Viro, Albania, Kroatia,
Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Suomi.

⁴ Naton rauhankumppanuusvaltiolla tarkoitetaan valtiota, joka on sitoutunut Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja
muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (Agreement
among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States participating in the Partnership for Peace regard-
ing the Status of their Forces; niin sanottu PfP-SOFA). PfP-SOFA on saatettu Suomessa voimaan kansallisesti lailla
744/1997. Sopimus on luettavissa sopimussarjasta (ks. Sops 65/1997).

- 6) Tutkittavan rikoksen vähimmäisrangaistus on neljä kuukautta vankeutta tai enemmän ja kun jotakuta on syytä epäillä kyseisestä rikoksesta, jollei ilmoittamiselle tätä aikaisemmin ole muuta erityistä tarvetta.
- 7) Tutkittavaan rikokseen tulee liittymään epäillyn vangitseminen, matkustuskielto tai vakuustakavarikko taikka takavarikkoa koskeva syytteen nostamisen määräaika on päättymässä pian (yhden kuukauden sisällä tai aikaisemmin) sen jälkeen, kun asia on siirretty syyttäjälle.
- 8) Lisäksi, mikäli muun kuin vähäisen rikosasian takavarikkoon liittyy harkinnanvaraisia oikeuskysymyksiä kuten tulokannanvarainen valinta takavarikon tai vakuustakavarikon välillä tai esimerkiksi epävarmuus jäljennöksen riittävydestä todistelun kannalta, on ilmoitus tehtävä.
- 9) Tutkittavaan rikokseen liittyy virantoimituksesta pidättäminen.
- 10) Tutkittavaan rikokseen liittyy lapseen kohdistunut väkivaltarikos, seksuaalirikos tai muu lapsen oikeuksia merkittävästi loukkaava rikos.
- 11) Tutkittava rikoskokonaisuus sisältää lukuisia eri asianomistajiin kohdistuneita tekoja tai useita eri rikoksesta epäiltyjä (esim. omaisuus- tai petosrikossarjat) ja niiden yhdessä käsittely syyteharkinnassa ja tuomioistuimessa voi edistää asian selvittämistä tai yhteisen rangaistuksen määrittämistä, taikka esitutkintayhteistyö on tarpeen tutkintatoimenpiteiden tai esitutkinta-aineiston yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.
- 12) Ilmoitus on tehtävä myös, jos saman rikoksesta epäillyn yksittäisiä rikoksia tutkitaan samassa tai eri tutkintayksiköissä ja on tarpeen arvioida, tulisiko nämä saattaa syyteharkintaan yhtenä kokonaisuutena.
- 13) Tutkittavassa rikoskokonaisuudessa on syytä esitutkinnan osittaiseen rajoittamiseen tai sellaiseen rajaamiseen, jolla voi olla merkitystä syyteharkintaan siirrettävää asiaa ratkaistaessa, ellei jäljelle jäävä tutkittava rikos ole käsiteltävissä nopeasti käsiteltävien rikosasioiden prosessissa.
- 14) Tutkittava rikosasia on sellainen, että se saattaisi soveltua syyteneuvottelumenettelyyn.
- 15) Tutkittava rikos on osa järjestäytyneitä rikollisuutta.
- 16) Tutkittava rikos on tyypiltään uusi tai harvinainen taikka siihen liittyy harkinnanvaraisia oikeudellisia kysymyksiä, tai oikeuskysymys, jolla saattaa olla merkitystä ennakkotapauksena.
- 17) Tutkittavan rikoksen oikeuspaikka on epäselvä tai harkinnanvarainen.
- 18) Tutkittavan rikoksen syyteoikeuteen liittyy erityisiä kysymyksiä (esimerkiksi julkaistun viestin sisältöön perustuva rikos, joka edellyttää valtakunnansyyttäjän määräystä syytteen nostamisesta).
- 19) Tutkittavan rikoksen syyteoikeuden vanhentumiseen on alle 6 kk, jollei ilmoittamiselle tätä aikaisemmin ole muuta erityistä tarvetta asian laatu ja laajuus huomioiden.
- 20) Tutkittava rikos saattaa herättää yhteiskunnallista mielenkiintoa, tai kysymys on yhteiskunnan kannalta merkittävästä rikosasiasta. Tällaisia ovat muun muassa:
 - rikos, joka on aiheuttanut poikkeuksellisen suuren henkilö-, ympäristö tai varallisuusvahingon tai vahingon vaaran

- merkittävässä asemassa olevan virka- tai luottamusmiehen virkarikos
 - virkamieheen tai merkittävässä julkisessa luottamustehtävässä olevaan henkilöön tämän virka- tai luottamustoimen taikka -aseman takia kohdistunut tavanomaisesta poikkeava rikos (esim. oikeudenhoidon kohdistunut rikos)
 - merkittävässä yhteiskunnallisessa asemassa olevan henkilön tekemäksi epäilty rikos, jos asiassa on piirteitä, jotka saattavat horjuttaa luottamusta kansalaisten yhdenvertaisuuteen tai rikosoikeudellisen järjestelmän toimintaan
 - esitutkinta- tai oikeusviranomaisten toimintaan kohdistuneet vaikuttamisyrietykset.
- 21) Kysymyksessä on rikos, jolla epäillään olevan poliittinen tai rikoslain 6 luvun 5 §:n 4 kohdan mukainen motiivi (rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta).
- 22) Tutkittavana olevaan rikokseen liittyy eurooppalainen tutkintamääräys, kansainvälinen pidätysmääräys tai muu kansainvälinen oikeusapupyynnö tai muu kansainvälistä tutkintayhteistyötä edellyttävä liityntä, tai kun rikos on tehty ulkomailla ja esitutkinnan aloittaminen edellyttää syyttäjän päätöstä⁵, tai kun asia kuuluu Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimivaltaan.⁶ EPPO-asiassa tulee ennen esitutkintalain 5:1 ilmoituksen tekemistä syyttäjälle ottaa yhteyttä valtuutetun Euroopan syyttäjän toimistoon, jossa asian syytetoimivaltaa koskeva ratkaisu tehdään.
- 23) Tutkittavan rikoksen esitutkintaan sisältyy pääkäsittelyä korvaavia toimenpiteitä.
- 24) Asiassa on tullut ilmi varteenotettava mahdollisuus sille, että esitutkinnassa hankittua näyttöä voi rasittaa oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:ssä säädetty hyödyntämiskielto.
- 25) Tutkinnanjohtaja pitää ilmoitusta muusta syystä tarpeellisena huomioiden esitutkintalain 5 luvun 3 §:n yhteistyövelvollisuus
- 26) Kyseessä on sellainen asia, josta syyttäjä on erikseen pyytänyt ilmoittamaan. Erikseen tulee sopia ilmoittaminen esimerkiksi rikosasioista, joiden esitutkinta on säädetty toimitettavaksi kiireellisesti ja joissa syyttäjän on kiireellisesti ratkaistava, nostaako hän syytteen.

⁵ Esitutkintalaki 3 luku 8 §:n 1 momentti; Esitutkintaviranomainen voi tutkia ulkomailla tehdyksi epäillyn rikoksen, jos rikokseen rikoslain 1 luvun säännösten nojalla voidaan soveltaa Suomen lakia ja jos esitutkinnan toimittaminen Suomessa on tutkinnallisista syistä ja rikosvastuun toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Jos tällaisen rikoksen tutkiminen Suomessa edellyttää rikoslain 1 luvun 12 §:ssä tarkoitettua valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, syyttäjä päättää esitutkinnan aloittamisesta.

⁶ Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) on Euroopan unionin riippumaton elin, joka tutkii EU:n taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia sekä asettaa niiden tekijät syytteeseen ja tuomittaviksi. Tällaisia rikoksia ovat mm; EU:n budjettiin kohdistuvat petokset, lahjonta, rahanpesu ja rajatylittävät alv-petokset.

3 Rikosasioiden ilmoitusmenettely

Rikosasian ennakoilmoitus syyttäjälle on tehtävä, kun poliisi on selvittänyt rikosepäilyyn liittyvät seikat esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja tehnyt päätöksen siitä, että asiassa on syytä epäillä rikosta ja että esitutkinta on toimitettava.

Rikosasian ennakoilmoitus tehdään teknisenä tiedonsiirtona poliisin ja syyttäjän tietojärjestelmien välillä. Menettelyä täydentää tutkinnanjohtajan ja syyttäjän välinen henkilökohtainen ja muu yhteydenpito. Painavien tutkinnallisten syiden tai teknisten häiriöiden vuoksi voidaan ilmoitus pääsäännöstä poiketen tehdä ensin henkilökohtaisesti ja sen jälkeen teknisesti.

Jokainen ilmoitettava rikosasia luokitellaan A- tai B-ilmoitukseksi sen mukaan, edellyttääkö asia syyttäjän välitöntä reagointia (A) vai ei (B). Ilmoituksen luokittelu vaikuttaa syyttäjän ensimmäisen yhteydenoton kiireellisyyteen. Tämän jälkeen esitutkintayhteistyötä tehdään asian laadun edellyttämällä tavalla.

Poliisiasian tietojärjestelmään Ilmoitus syyttäjälle -näytön lisätietoihin tehdään merkintä tästä luokasta ja ilmoituksen em. perusteesta tai perusteista (1-26). Syyttäjän konsultointia edellyttävien asioiden (A-luokka) osalta on lisäksi merkittävä, mihin erityiseen seikkaan syyttäjän halutaan ottavan kantaa. Lisätietoihin tehdään myös merkintä siitä, edellyttääkö asia syyttäjältä välittömiä toimenpiteitä. Lisäksi kirjataan selvästi, keneen tutkinnanjohtajaan ja tutkijaan syyttäjää pyydetään ottamaan yhteyttä.

Ilmoitukseen liitetään poliisille saapuneen tutkintapyynnön keskeinen sisältö tai muu selvitys, johon rikosilmoitus perustuu. Lisäksi ilmoitukseen liitetään rikosasian vaatavuuden ja laajuuden sekä esitutkintayhteistyön sitä vaatiessa alustavan tutkintasuunnitelman sisältö. Varsinainen tutkintasuunnitelma lähetetään erikseen joko ennakkoon tai rikosasiaan määrätyle syyttäjälle siten kuin esitutkintayhteistyössä on paikallisesti sovittu. Tutkintasuunnitelma ei ole lopullinen, vaan sitä on tarpeen mukaan päivitettävä vastaamaan tutkinnan tilannetta. Tutkintasuunnitelma lähetetään myös aina niissä asiaryhmissä, joissa lähettämisestä on sovittu hallinnollisessa yhteistyössä. Muissa tilanteissa tutkinnanjohtaja ja asialle määrätyle syyttäjä keskustelevat tutkintasuunnitelman laatimisen tarpeesta ilmoituksen tekemisen jälkeen.

Syyttäjän tietojärjestelmään ei lähetetä rikokseen liittyviä salassa pidettäviä arkaluonteisia yksityiskohtaisia tietoja, vaan ne lähetetään erikseen asiaan määrätyle syyttäjälle salatulla sähköpostilla tai annetaan henkilökohtaisesti. Poliisiasian tietojärjestelmään ilmoitus syyttäjälle -näytön lisätietoihin tulee kuitenkin kaikkien ilmoitusten yhteydessä kirjata riittävästi informaatiota tapauksesta ja tutkintatoimista rikoslajiin perehtyneen syyttäjän määräämiseksi. Tietoihin on liitettävä tutkinnan aikataulusuunnitelma, jota voidaan päivittää tutkinnan edetessä.

Poliisin ja syyttäviviranomaisen kesken voidaan sopia myös muista ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista ja luokittelumerkinnoista, joilla pyritään yhteistyön ja juttujaon hyvään toimivuuteen.

3.1 Poliisin tekemäksi epäilty rikos

Poliisiyksikön on viipymättä ilmoitettava Valtakunnansyyttäjän toimistoon asiasta, jossa tulee arvioida, onko poliisimiestä syytä epäillä rikoksesta, jollei asiaa käsitellä sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä. Tarkemmat menettelyohjeet ilmoittamisesta ovat Poliisihallituksen ohjeessa POL-2021-144918 *Poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen tutkinta*.

3.2 Syyttäjän tekemäksi epäilty rikos

Poliisiyksikön on viipymättä ilmoitettava Valtakunnansyyttäjän toimistoon rikosasiasta, jossa syyttäjää epäillään rikoksesta, jollei asiaa käsitellä sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä.

Ilmoitus on tarpeellinen syyteharkinnan puolueettomuuden ja yleisön luottamuksen turvaamiseksi samoista syistä kuin poliisin tekemäksi epäillyissä rikoksissa. Lisäksi ilmoittamisella toteutetaan esitutkintalain 3 luvun 6 §:n mukainen ilmoittaminen tutkinnan aloittamisesta, jos tutkittavana oleva rikos on sellainen, että sillä voidaan olettaa olevan merkitystä syyttäjän virkatehtävien suorittamisen kannalta.

Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 27 §:n 2 momentin mukaan valtiosyyttäjää, johtavaa aluesyyttäjää, erikoissyyttäjää, aluesyyttäjää, apulais-syyttäjää sekä Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetun lain 5 §:ssä tarkoitettua Euroopan syyttäjää ja valtuutettua Euroopan syyttäjää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Syyttäjänä on tällöin joko valtioneuvoston oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies taikka valtioneuvoston oikeuskanslerin tai eduskunnan oikeusasiamiehen määräämä syyttäjä.

Ilmoitus tehdään toimittamalla oikeuskanslerinvirastoon jäljennös asiassa kirjatusta tutkintailmoituksesta ja tarvittaessa muu asiaan liittyvä selvitys. Ilmoitus tulee tehdä viivytyksettä asian tultua poliisin tietoon.⁷ Tutkintailmoituksen jäljennös on toimitettava, vaikka jo ilmoitustietojen perusteella olisi todettu, että asiassa ei ole syytä epäillä rikosta. Myös tutkinnan päätös on lähetettävä oikeuskanslerinvirastolle.

⁷ Valtioneuvoston oikeuskansleri on 1.10.2019 antamassaan päätöksessä OKV/23/50/2019 pyytänyt esitutkintalain 5 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun tavoin poliisia ilmoittamaan oikeuskanslerille tutkittavakseen tulevista syyttäjän tekemäksi epäiltyä virkarikosta koskevista asioista. Päätöksessä muun muassa todetaan, että vaikka toimivalta syytteen nostamisesta kuuluu ylimmille laillisuusvalvojille, kuuluu esitutkinta ja sen toimittamisedellytysten arviointi näissä asioissa normaaliin tapaan poliisin tehtäviin ja toimivaltaan. Edelleen päätöksessä todetaan, että oikeuskansleri ja oikeusasiamies sopivat tarvittaessa yksittäisessä tapauksessa siitä, kumman käsiteltäväksi poliisin ilmoittama asia tarkoituksenmukaisesti kuuluu.

3.3 Tuomarin virkatoimessa tekemäksi epäilty rikos

Suomen perustuslain (731/1999) 110 §:n 1 momentin mukaan syytteen nostamisesta tuomaria vastaan lainvastaisesta menettelystä virkatoimessa päättää valtioneuvoston oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies. Nämä voivat ajaa syytettä tai määrätä syytteen nostettavaksi myös muussa laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa.

Ilmoitus tehdään toimittamalla oikeuskanslerinvirastoon jäljennös asiassa kirjatusta tutkintailmoituksesta ja tarvittaessa muu asiaan liittyvä selvitys. Ilmoitus tulee tehdä viivytyksettä asian tultua poliisin tietoon.⁸ Tutkintailmoituksen jäljennös ja tutkinnan päätös on toimitettava, kuten kohdassa 3.2.

4 Syyttäjän toimenpiteistä

Ennakoilmoitetulle asialle määrätään syyttäjälaitoksessa viipymättä syyttäjä joko suoraan työ- tai juttujakoasiakirjan mukaisesti tai juttujaosta vastaavan henkilön määräyksestä.

A-luokan ennakoilmoituksen johdosta tutkinnanjohtajalle ilmoitetaan viipymättä rikosasiaan määrätyn syyttäjän nimi ja kirjataan ilmoituksesta merkintä tietojärjestelmään. Syyttäjä perehtyy ilmoitukseen liitteineen sekä tutkinnanjohtajan erityiskysymyksiin ja ottaa viipymättä yhteyttä tutkinnanjohtajaan. Syyttäjä kirjaa järjestelmään merkinnän yhteydenotostaan ja toimenpiteidensä pääsisällön.

B-luokan ennakoilmoituksen johdosta syyttäjä ottaa yhteyttä tutkinnanjohtajaan, jos ennakoilmoituksen sisältö hänen arvionsa mukaan sitä joltain osin edellyttää. Tällöin yhteydenotto tulee tehdä viipymättä. Näissä tapauksissa järjestelmään kirjataan samat tiedot kuin edellä.

5 Syyttäjälle ilmoitettavat pakkokeinot ja ilmoitusmenettely

Pakkokeinolain (PKL) mukaan syyttäjälle tulee ilmoittaa pakkokeinoista seuraavista tilanteissa:

- 1) Esitutkinnan aikana vangitsemisvaatimuksen tekee pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ennen vangitsemisvaatimuksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen vangitsemisvaatimuksen tekemisestä (PKL 3:2.1).
- 2) Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on määrättävä vangittu päästettäväksi heti vapaaksi, jos edellytyksiä vangittuna pitämiseen ei enää ole. Ennen päätöksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen vapaaksi päästämistä (PKL 3:17.3).
- 3) Esitutkinnan aikana matkustuskiellosta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ennen päätöksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle, joka voi ottaa kysymyksen päätettäväkseen (PKL 5:4.1).

⁸ Tuomarin virkatoimessa tekemäksi epäillyn rikoksen ilmoittamisen osalta on annettu 17.4.2014 päätös OKV/6/50/2014.

- 4) Pakkokeinolain 6 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan vakuustakavarikosta päättää tuomioistuin. Saman lainkohdan 2 momentin mukaan ennen syytteen vireille tuloa vaatimuksen omaisuuden panemisesta vakuustakavarikkoon voi tehdä pidättämiseen oikeutettu virkamies. Jollei tätä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana, ennen vaatimuksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle, joka voi ottaa päätettäväkseen kysymyksen vaatimuksen tekemisestä.⁹
- 5) Pakkokeinolain 11 luvun 2 a §:n mukaan sen lisäksi, mitä muualla pakkokeinoissa asiasta säädetään, esitutkintaviranomaisen tulee asian laadun ja kyseessä olevan pakkokeinon edellyttämällä tavalla tarvittaessa ilmoittaa syyttäjälle pakkokeinon käytöstä.¹⁰

Edellä kohdissa 1-4 mainituissa tilanteissa ilmoitus syyttäjälle on tehtävä ennen pakkokeinosta päättämistä. 5 kohdan tilanteissa ilmoitus suunnitelluista tai jo käytössä olevista tavanomaisista pakkokeinoista tehdään esitutkintalain 5 luvun 1 §:n ennakoilmoituksen tai tutkintasuunnitelman lähettämisen yhteydessä, taikka kun pakkokeinoja käytetään myöhemmässä vaiheessa esitutkintaa, erillisellä ilmoituksella. Kaikista pakkokeinoista ilmoittaminen ei ole tarpeellista, ja arvioitaessa ilmoittamisen tarpeellisuutta tulee ottaa huomioon rikosasian vakavuus, laatu ja laajuus sekä merkitys esitutkintalain 5 luvun 3 §:n mukaisen esitutkintayhteistyön toteutumiseksi.

Pakkokeinoista ilmoittaminen tapahtuu lähtökohtaisesti normaalissa esitutkintayhteistyössä rikosasian tutkinnanjohtajan ja rikosasiaan määrätyn syyttäjän välillä. Syyttäjälle ilmoitetaan pakkokeinon kohde ja käytettävä tai käytetty pakkokeino. Virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä tilanteissa ilmoittaminen tehdään varalla olevalle syyttäjälle.¹¹

Syyttäjälle ilmoitettavia tietoja päivitetään tarpeen mukaan tutkinnan edessä tutkinnanjohtajan ja rikosasiaan määrätyn syyttäjän juttukohtaisissa yhteistyöpalavereissa, ellei muuta ole sovittu. Ilmoitus salaisista pakkokeinoista tehdään tarvittaessa juttukohtaisissa palavereissa. Tiedot pakkokeinoista voidaan ilmoittaa rikosasiaan määrätylle syyttäjälle myös salattuna sähköpostina tietojen/asiakirjojen salassapito huomioiden. Tarvittaessa ilmoitukset tehdään puhelimitse tai henkilökohtaisesti.

⁹ HE 217/2022 s. 114. Ehdotuksen tarkoituksena on entisestään parantaa vakuustakavarikon hakemista koskevaa harkintaa sekä esitutkintayhteistyötä ja näin varmistaa, että vakuustakavarikkoa käytetään tarkoituksenmukaisesti. Koska syyttäjälle tehtävälle ilmoitukselle ei kuitenkaan ole perusteita yksinkertaisissa ja selvissä vakuustakavarikkotilanteissa, poikkeuksena ilmoitusvelvollisuudesta olisivat tilanteet, joissa ilmoitusta olisi pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Tällaisena voitaisiin pitää esimerkiksi rutiinomaisia ja verrattain pieneen rahamäärään kohdistuvia vakuustakavarikkotilanteita, joissa ei ole tunnistettavissa mitään erityistä harkintaa edellyttävää.

¹⁰ HE 217/2022 s. 64 ja 132. Säännös täydentää esitutkintalain 5 luvun säännöksiä esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän esitutkintayhteistyöstä ja yhteistyövelvollisuudesta. Asian laatua koskevan kriteerin johdosta huomioon voitaisiin ottaa esimerkiksi selvittävänä olevan rikoksen vakavuus. Samoin merkitystä voisi olla sillä, olisiko kysymyksessä esitutkintaviranomaisen arvion perusteella erityistä harkintaa vaativa tilanne. Kyseessä olevaa pakkokeinoja koskevalla kriteerillä ja ilmoittamisen tarpeellisuutta koskevalla edellytyksellä viitattaisiin siihen, että tarkoituksenmukaista ei jatkossakaan olisi kaikista pakkokeinoista ilmoittaminen. Ilmoitus tulisi tehdä tarvittaessa. Sääntelyn tulisi mahdollistaa pakkokeinon tyyppin ja asian laadun huomioiminen, eikä ehdotonta ilmoittamisvelvollisuutta ole siksi perusteltua säätää. Ilmoitusmenettelyn on katsottu voitavan parhaiten huomioida suhteellisen yleisellä pakkokeinolain säännöksellä, jota esitutkintaviranomaiset ja syyttäjälaitos voisivat täsmentää laatimalla asiaa koskevaa tarkentavaa ohjeistusta menettelyn käytännön soveltamistilanteista.

¹¹ VKS:2022:1 Ohje syyttäjien valtakunnallisesta varallaolosta.

Ilmoitustieto tavanomaisista pakkokeinoista kirjataan poliisiasiain tietojärjestelmään tutkintamuistioon tai kyseisen pakkokeinon yhteyteen ja salaisista pakkokeinoista salaisten pakkokeinojen asianhallintajärjestelmään tai pakkokeinoasiakirjoihin.

Esitutkintapöytäkirjaan on merkittävät tiedot esitutkinnassa käytetyistä pakkokeinoista, jollei kysymys ole pakkokeinosta, jonka käytöstä ei tarvitse ilmoittaa.¹² Myös erityisiin tutkintakeinoihin liittyvät pakkokeinot merkitään pöytäkirjaan.¹³

6 Yhteistyön edistäminen

Esitutkintayhteistyön käytäntöjen kehittämiseksi ja edistämiseksi poliisiyksiköiden tulee tehdä hallinnollista yhteistyötä syyttäjälalueiden kanssa. Hallinnollisen yhteistyön tavoitteena on muun muassa kehittää yhteispalaverikäytäntöjä ja varmistaa poliisin ja syyttäjän välinen tiedonkulku esitutkinnan eri vaiheissa.

Poliisihallitus tekee yhteistyötä ensisijaisesti Valtakunnansyyttäjän toimiston kanssa yhteistyön ja toimintojen kehittämiseksi valtakunnallisesti.

Poliisiylijohtaja

Seppo Kolehmainen

Poliisitarkastaja

Kari Siivo

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 03.11.2023 klo 14:53. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Jakelu

Poliisiyksiköt
Ahvenanmaan poliisiviranomainen

Tiedoksi

Poliisihallituksen yksiköt
Sisäministeriön poliisiosasto
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Oikeuskanslerinvirasto
Rajavartiolaitos

¹² Valtioneuvoston asetus esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta (122/2014) 1 luku 4 §

¹³ Pakkokeinolaki 9 luku 1-4 §:t

Tulli
Puolustusvoimat/Pääesikunta oikeudellinen osasto
Sinetti/normikirjasto
Poliisi.fi/Esikunta -sivut